

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

323.11

Szerző

Cím *Magyarországért.*

Forrás:

Esti ujság.

Bp.

1901

VIII/12

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Hely

Idő "1901"

Személy

Helyszám

FŐVÁROS.

A magyarságért.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Szilágyi Dezső szállóigéje, hogy az ember fúrfangosságával lépést kell tartania a törvényhozás ügyességének. Ha az emberek raffinált módon csálnak és elképzelhetetlenül összeférhetetlenek: akkor legyen a törvényhozás is raffinált és elképzelhetetlenül ügyes. Van azonban fúrfang nemcsak a csalás és az összeférhetetlenség körül, hanem abban a megátalkodottságban is, a mivel a magyarság ellenségei, még a főváros környékén is megakadályozzák a magyarság erőre jutását. Ime ennek a fúrfangnak néhány példája:

Budapesten ki nem ismerhető ügyességgel kicsinálták, hogy nem küszöbölék ki még most sem a német nyelvet a népiskolából. Ugyancsak a fővárosban megnevezhetünk egy egész sereg magyar anyanyelvű tanulót, a kik szülei kívánságára a vallástant nem magyarul tanulják. (Ennek már a titokban tartásához is fúrfang kell és kivált annak az érzékenységnek fölhasználása, a mire az egyes felekezetek autonómiájuknál fogva tartanak jogot.)

Fúrfanggal marják ki az idegen művezetők a magyar munkást a műhelyekből és fúrfanggal kedveltetik magukat a vállalkozókkal. Az elhelyező irodák, maguk is nemetiek lévén, pártolják az idegen munkaerőt és ajánlgatják azzal, hogy műveltebb a magyarnál.

A főváros környékén kijátszszák a hazafias elüljáróságot. Ha állami iskola van a községben, szerét teszik, hogy ne legyen

óvóiskolájuk, vagy megfordítva. Ha pedig mind a kettőt fölállítják, akkor legényegyesületekben hódítják vissza a népiüket. Ha másképp nem lehet, svábbandát toborzanak össze, vagy családi körökben emelnek ellenállást a magyarságnak. A községek magyarsága rendszeresen a fővárosban van elfoglalva s még ha háza van is, nem törődik a sváb fészekkel. Így még a templomban sem lép a magyar szó jogaiba.

Mindez csak egy szemérnyi része annak a fúrfangnak, a mi éppen azért fúrfang, hogy mi nem ismerjük, csak éppen eredményeit lássuk akkor, mikor számbaveszszük újabb meg újabb kudarcunkat a fővárosi környék megmagyarosítása körül.

Kérdjük azonban, hol van ezzel a nemzetiségi fúrfanggal szemben a mi törvényhozásunk? A nemzetiségi törvényünk nem ér egy fakovát sem. Nem is hajtjuk végre, de nem is szeretnők, ha végrehajtanák, mert a nagylelkű magyar azt nem a magyarságnak csinálta. Szerencsétlen kísérlet volt, mely után több mint három évtizede nyulni sem mertünk semmiféle nemzetiségi törvényalkotáshoz. Hiába is tennők nemcsak Bécs fétekenykedése miatt, de azért is, mert a nemzetiségi erőgyűjtés életfolyamata sokkal komplikáltabb törvények szerint mozog és az ellene való idegen áskálódás sokkal fúrfangosabb, mintsem hogy azt paragrafusokba lehetne szedni. Ez az a mező, a hol a törvény tehetetlen, de a pénz mindenható. Minthogy pedig az államnak nemcsak törvénye van, hanem pénze is, ezért e téren mindent a költségvetéstől és az ezen alapon létrejövő szerződésektől várunk, a mely szerződések mintát mutatnak arra, hogy a magánosok: a munka-

adó és a költséző magyarság is mily szerződéseket kössön magának és fájának erőségére.

Ott vannak első sorban a vállalkozókkal kötött szerződések. Ezekre megy a számuk az államnál, a fővárosnál és a községeknél; szeretnénk csak egyet is látni közöttük, a melyben ki lenne kötve, hogy tisztán magyar munkások alkal-

zandók, le az utolsó napszámosig. Ezekre megy azoknak a vendéglőknek és kávéházaknak a száma is, a melyeket a fővárostól vagy az államtól bérelnék, s ezel közt sem akad, a melyiknek szerződése elő írná, hogy a bérbeadott helyiség pincér magyarul beszéljen. Hogy nem akad ez a föltétellel vállalkozó? Próbálja a városi ligeti fővárosi pavillon kávéházával s meglátja, hogy a csak magyarul beszélő pincérek híre még emelni fogja a vállalatot.

Száz meg száz vállalatot segít az állam és a száz pontból álló hatalmas szerződésekben nem akad egy sor sem, a mely eltiltaná a vállalati hivatalokból az idegent, vagy a mely rászorítaná a magyarosodásra a más nemzetiségűt. Így nem csodálkozunk rajta, ha még a vásárcsarnokban is alkalmaznak sváb puttonyos asszonyokat és még annak az alantas hivatalnoknak, a ki az utcaseprőket alkalmazza, még annak sincs meg a bátorsága, hogy a magyar munkást részesítse előnyben.

Magyaros szerződéseket kérünk magyar érzésű föltételekkel a minisztériumoktól, a fővárostól és minden igaz magyartól. Akár nagy dologról, akár apróságról, akár írásban, akár szóval köt szerződést, vagy alkuszik a magyar, jusson eszébe, hogy a

pénzforgalom irányítja a nemzetiségi mozgalmakat és az az irányító, a ki fizet és az az alkalmazkodó, a ki a pénzért tartja a markát.

Kell talán egy aktuális példa a sok közül? Ezzel is szolgálhatunk: A főváros iskolái számára kétszáz ezer korona segítséget készült adni a kultuszminisztérium. A szerződést most csinálják. Meg vagyunk győződve, hogy nem jut majd eszébe az államnak, hogy kikösse a segítség ellenében a német nyelv kiküszöbölését. Fúrfangot fúrfanggal és a törvényhozás terén való tehetetlenséget, valamint a rendeletezés terén való bátortalanságot csakis élelmes és magyar érzésű szerződésekkel lehet és kell államnak, fővárosnak és minden magyarnak pótolnia.